

CLARIBEL ALEGRÍA
Več kakor zloščén kamen
(izbrane pesmi, proza in intervju)

kos.

Zbirka KONS, 1

Claribel Alegría

Več kakor zloščen kamen

(izbrane pesmi, proza in intervju)

Copyright © Claribel Alegría

Copyright © for translation & afterword Taja Kramberger, 2013

Copyright © for this edition Kulturno-umetniško društvo Police Dubove, 2013

Knjiga je izšla ob podelitvi druge Mednarodne literarne nagrade KONS® nikaragovsko-salvadorski pesniki Claribel Alegría 19. februarja 2013 v okviru Mednarodnega pesniškega festivala v Granadi v Nikaragvi.

Za Mednarodno literarno nagrado KONS® Tatjana Jamnik, Barbara Korun, Taja Kramberger

Izbrala, prevedla in spremno besedo napisala Taja Kramberger

Lektorirali Barbara Korun in Tatjana Jamnik

Oprema in oblikovanje Dragana Nikolić

Prelom Ebese, d. o. o.

Izdala in založila Kulturno-umetniško društvo Police Dubove in Zveza Modro-bela ptica

Za založbo Tatjana Jamnik

Naklada 150 izvodov

Vnanje Gorice in Ljubljana, 2013

Prva izdaja

Vir za risbo na naslovnici: L. H. Bailey: *Standard Cyclopedia of Horticulture* (New York: The MacMillan Company, 1917).

Na risbi je drevo *ceiba* – kapokovec.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.134.2(728.5)-821

821.134.2(728.5).09Alegría C.

ALEGRÍA, Claribel

Več kakor zloščen kamen : (izbrane pesmi, proza in intervju) / Claribel Alegría ; izbrala, prevedla in spremno besedo napisala Taja Kramberger. - 1. izd. - Vnanje Gorice : Kulturno-umetniško društvo Police Dubove ; Ljubljana : Zveza Modro-bela ptica, 2013. - (Zbirka KONS ; 1)

ISBN 978-961-93382-3-0

264911616

www.kons.webnode.com

www.policadubova.org

CLARIBEL ALEGRÍA

Več kakor zloščen kamen

Izbrala, prevedla in spremno besedo napisala Taja Kramberger

(izbrane pesmi, proza in intervju)

POEZIJA

I. del: KAPOKOVEC

In sanjala sem, da sem bila drevo

Za Carol

In sanjala sem, da sem bila drevo
in da so vse moje veje
prekrite z listjem
in da so me ptice ljubile
in da so me ljubili tudi tujci,
ki so iskali mojo senco,
in tudi jaz sem ljubila
svoje listje
in veter me je ljubil
in jastrebi.
Toda nekega dne
so me začeli moji listi
težiti,
popoldne so me zasenčili,
ponoči jemali svetlobo zvezd.
Vsa moja moč
se je raztopila
v lepem temnozelenem
ogrinjalu
in slišala sem svoje korenine tarnati
in deblo stokati
in začela sem se slačiti,
se stresati –
sleči sem hotela
vso odvečnost
zelenega listja.
Začela sem se stresati
in listi so padali
in skupaj z listi, ki mi jih ni bilo mar,

je padel tudi ta, ki sem ga ljubila:
brat
prijatelj
in na zemljo
so padle tudi
vse moje najljubše
iluzije.
In padli so moji bogovi
in padli so naklonjeni duhovi –
skrčili so se,
se zgubali
in porumeneli.
Komaj kak list
mi je ostal:
vseh skupaj
štiri ali pet,
morda še manj.
In še enkrat sem se stresla,
bolj besno,
a ti listi niso padli,
ostali so
kakor jekleni propelerji.

© Claribel Alegría, *La mujer del río/Woman of the River*, University of Pittsburgh Press, Pittsburgh, 1989 [prvič objavljena v *Raíces*, 1975].

Z mostu

Končno sem se osvobodila,
osvoboditev me je drago stala;
skoraj na koncu mostu
se ustavim,
spodaj teče voda,
nemirna voda,
s seboj odnaša sledi:
glas Carmen Lira,
obraz, ki sem jih imela rada
in so odšli.
Od tod,
z mostu,
se perspektiva spremeni –
gledam nazaj,
proti začetku:
nedoločen obris
deklince,
v roki ji visi
punčka,
pusti jo, da pade,
deklince hodi proti meni,
mladenka je že,
zbira lase,
prepoznam gesto.
Ustavi se, dekle,
če se približaš zdaj,
se bo težko pogovarjati:
umrl je don Chico,
po sedmih operacijah
so ga pustili umreti
v bolnišnici za reveže;
zaprli so Ricardovo šolo in

tudi on je umrl,
med potresom
mu je odpovedalo srce;
se spominjaš poboja,
po katerem je ostal Izalco
brez mož?
Sedem let si imela,
kako naj ti razložim,
da se nič ni spremenilo
in da ljudi še zmeraj vsak dan pobijajo?
Bolje, da ne nadaljuješ,
dobro se te spomnim v tem obdobju,
pisala si osladne pesmi,
čutila grozo pred nasiljem,
učila otroke
v soseski brati.
Kaj bi rekla zdaj,
če ti povem, da je Pedro,
tvoj najboljši učenec,
zgnil v zaporu
in da se je Sarita,
modrooka deklica,
ki si je izmišljala zgodbe,
pustila zapeljati
od najstarejšega sina
svojega delodajalca
in se nato prodajala
za dva reala?
Naredila si še en korak:
kratke lase imaš
in nekaj besedil
pod roko,
uboga zaslepljenka,
naučila si se tolažbe

filozofije,
preden si prisluhnila,
zakaj je tolažba potrebna,
knjige so ti govorile
o pravičnosti
in se skrbno izogibale
nesnage, ki nas je
od nekdanj obdajala;
nadaljevala si s svojimi verzi,
iskala red v zmešnjavi
in to je bilo tvoje vodilo
ali morda tvoja obsodba.
Zdaj se približuješ,
tvoje roke so polne otrok,
lahko se je odvrniti
s potrdilom matere
in skrčiti svet
na ognjišče.
Stoj,
ne približuj se,
še me ne moreš prepoznati,
še moraš skozi
Roquejevo, Rodolfovo
smrt,
skozi vse te
neštete smrti,
ki te napadejo,
te zasledujejo,
te določajo,
da bi lahko nosila to perje
(svoje perje žalovanja),
da bi strmela skozi te oči,
neusmiljene,
preiskujoče,

da bi imela svoje kremplje
in ta ostri kljun.
Nikoli nisem našla reda,
ki sem ga iskala,
ampak vselej poguben
in skrbno načrtovan nered,
odmerjen nered,
ki raste v rokah tistih,
ki razkazujejo oblast,
medtem ko drugi,
tisti, ki glasno zahtevajo
pravičnejši svet,
z manj lakote
in več upanja,
umirajo mučeni
v zaporu.
Ne približuj se več,
obdaja me smrad
mrhovine.

© Claribel Alegria, *La mujer del río/Woman of the River*, University
of Pittsburgh Press, Pittsburgh, 1989.

Preživela

Preživela.

Veseloprisebno

pre

ži

ve

la.

© Claribel Alegría, *Sobrevivo*, Casa de las Américas, Havana,
1978.

Kapokovec

Kakšen je bil tisti kapokovec,
tisti pred parkom,
s katerim naj bi se dobila?
Spominjam se ga
kot senčne strehe,
kot velikanskega stebra,
ki je podpiral nebo,
kot stražarja
svojega otroštva.
Pod njegovimi
kakor debla debelimi vejami
so počivale potujoče
prodajalke,
tekali otroci
in psi.
Visoko zgoraj je zrak obstal
in nas gledal.
Moje odsotnosti
so bile dolgotrajne,
številne in
dolgotrjne,
toda nikdar me niso težile
bolj kakor zdaj.
Še enkrat se moram vrniti,
zadnja postaja
je zmeraj najtežja,
utrujenost se nakopiči
in nas zlomi.
Kakšen je bil tisti kapokovec?
Uganem tvoj zemljevid
pod listjem,
krog je odprt,

še enkrat se moram vrniti,
da ga zaprem.
Obsežno je deblo
kapokovca,
ni ga mogoče
objeti;
več poti me je vodilo
okoli drevesa,
različnih počasnih krogov.
Prepovedali so mi vrnitev.
Sovražne sile
so mi prepovedale.
Le še ta zadnji krog,
da končam obred,
le še ena vrnitev,
da bi prispela v svojo kaabo
in sedla v park
in premišljevala.

© Claribel Alegría, *La mujer del río/Woman of the River*, University of Pittsburgh Press, Pittsburgh, 1989.

Savoir faire

Moj črni maček ne ve,
da bo nekega dne umrl,
ne oklepa se življenja
kakor jaz,
skače z vrha strehe,
lahek kakor zrak,
vzpenja se na tamarindo
in jo komaj oprasne,
ne boji se
iti čez mostove,
niti temnih slepih ulic
niti zavratnega škorpijona;
moj črni maček se zaljubi
v vsako mačko, ki jo sreča,
ne pusti se ujeti
v eno samo ljubezen
kakor jaz.

© Claribel Alegría, *Fugues*, Curbstone Press, Willimantic, 1993
[v španščini prvič objavljeno v *Variaciones en clave de mí*, Editorial
Libertarias/Prodhufi, Madrid, 1993].

Santa Ana

Še vedno se ne morem odtrgati
od Sante Ane;
večkrat sem se vrnila,
nisem ostala.
Prehodila sem jo,
objela sem jo.
Tiger sem, ki je na preži,
ki obkroža svoje meje.
Vsakokrat, ko grem noter,
začnem ihteti.

© Claribel Alegría, *Soltando Amarras/Casting Off*, Curbstone Press, Willimantic, 2003.

I. Kapokovec

Kako pozabiti tisto jutro,
ko so mi prsi
obletavali metulji?
Eden se mi je usedel na dlan,
lahko bi sklenila prste
nad njim,
toda odletel je,
odletel.

Leta poprej
sem negotovo napredovala
med čokoladnimi ploščicami,
Rilke mi je drgetal rokah,
cvetela sta hibiskus
in jasmin,
zadaj za aravkarijo
prikazen lune,
skozi drevesne veje
narezana na kose.
Verjela sem,
da sem ujela
poezijo,
toda odletela je,
odletela.

Bilo je v Glasgowu,
obnoreli metulji
so obletavali le mene,
otroci so me gledali
razprtih oči.
Zakaj, sem se spraševala,
zakaj so izbrali mene?

Bila je bluza,
vedela sem,
moja bluza z jesenskim listjem.
Toda čudež?
Kdo mi bo pojasnil čudež?
Zakaj mi je metulj
sedel na dlan?

Po tej noči
sem v temnem patiu hiše,
ko me je skozi aravkarijo
opazovala luna,
začela sestavljati
besede,
izumljati metulje,
ene bolj bleščeče od drugih,
toda noben ni upodabljal
tiste notranje risbe,
ki je vibrirala v meni.

Zapustila sem hišo,
zapustila sem svoje,
svoje mlačne vonjave,
svoje mrtve.
Preden sem odšla,
mi je oče
zamegljenih oči
zašepetal v uho:
»Ne boš se vrnila,«
je rekel
in mi izročil škatlico
z žametno prevleko,
v kateri je na satenu
ležal nalivnik.

»To je tvoj meč,
princesa.«
Je rekel princesa?
Ne,
to sem si izmislila,
to bi moral reči,
saj sem se v tistem trenutku
počutila kakor
nesrečna Deirdre.
»To je tvoj meč,«
je rekel.

Ne da bi se prav zavedala,
sem vzela usodo v roke,
čas ni bil pomemben,
prav tako ne prostor,
pomemben je bil okus besed,
moj nalivnik-meč.

Zapustila sem dom.
Tik preden sem odšla,
sem postala pred vsemi ogledali,
moja podoba mi je bila tuja,
neenaka,
kakor da bi se ogledala
splášila,
kakor da bi bila nezaupljiva.
Tiho sem odšla,
ne da bi pozabila Rilkeja.
Dolgo sem stala pred Kapokovcem,
pred svojim varovalnim drevesom,
ki mi je bilo za ščit
pred soncem,
medtem ko smo se z drugimi otroki

in potepuški psi
in potujočimi prodajalkami
zbirali pod njegovimi vejami.
Nobenega nereda ni bilo
kakor v labirintih tržnice,
lahko smo bili mi sami,
Kapokovec nas je prekrival,
nas varoval,
nas združeval.
Njegova streha je bila zemljevid
moje dežele
kakor pogled, ki riše v zrak:
zemljevid moje
nestanovitne dežele.
Obljubila sem, da se bom vrnila,
se osvežila v njegovi senci,
tolikokrat, kolikor bo le mogoče.
Kapokovec je bil tih,
noben od listov se
ni zganil,
toda čutila sem njegov blagoslov.
Kapokovec me je blagoslovil
iz svoje drevesnosti.

© Claribel Alegría, *Thresholds/Umbrales*, Curbstone Press,
Willimantic, 1996.

II. Reka

Potem je prišla Reka,
Reka
s svojimi šumi
in hitenjem,
s svojimi barkami, ki so prihajale
in odhajale. Bregovi te reke so
bili široki
in vedela sem, da je to drugi prag,
ki ga moram prestopiti.
Kako naj to naredim?
Bilo me je strah
in ni me bilo.
Sama pred obličjem Reke.
Tuja mi je bila pokrajina,
tuj mi je bil jezik.
Začela sem hoditi po mestu,
nihče me ni poznal,
ne ulice
ne hiše
ne obrazi.
Kam sem bila namenjena?
Sem bila še vedno jaz?
Sem rojevala tisti
drugi jaz,
ki sem postala?
Reka pred mojim obličjem
je bila ista
in ni bila.
Bila je reka,
bil je izziv.

Brezzoba starka
z ruto,
zavezano pod brado,
se mi je približevala,
zgubanega obraza
in pogleda.
»Beračim za čudeže,«
je rekla in me pogladila po laseh,
»imaš kakega zame?«
»Pred kratkim sem sanjala,
da so me naskočili metulji.
Eden je pristal na moji dlani.«
»Hvala,«
je odvrnila starka,
mi dala vrtnico
in z lahkim korakom
izginila.

© Claribel Alegría, *Thresholds/Umbrales*, Curbstone Press,
Willimantic, 1996.